

Przy powszechnym narzekaniu na całkowity spadek czytelnictwa wśród młodych ludzi oraz ich słabe zainteresowanie czymkolwiek, co nie funkcjonuje w wirtualnej rzeczywistości jest tylko jedna rada – należy zorganizować konkurs. W krótkim czasie będziemy dysponować wieloma dowodami na to, że czytelnictwo w dalszym ciągu ma się dobrze, a ponadto kreatywność dzieci i młodzieży oraz ich wyobraźnia i pomysłowość praktycznie nie mają granic.

Zorganizowany przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Krakowie oraz Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Krakowie małopolski konkurs „Niezwykły świat Braci Grimm” spotkał się ze sporym zainteresowaniem uczniów z różnych typów szkół naszego województwa. Najliczniej reprezentowane były szkoły podstawowe w obydwu kategoriach, plastycznej i literackiej oraz szkoły gimnazjalne. Ogółem na konkurs przesłano 568 prac ze 162 szkół (wykr.1). Najwięcej prac pochodziło od uczniów klas I-III, którzy mieli wykonać ilustrację do wybranej baśni Braci Grimm (320 prac z 70 szkół). Mniej było trudniejszych w wykonaniu i bardziej pracochłonnych opowiadań (186 z klas IV-VI, które nadesłano z 68 szkół podstawowych oraz 61 opowiadań z 23 gimnazjów).

Spośród baśni Braci Grimm uczniowie najchętniej wybierali najbardziej znane i lubiane utwory (wykr.2)¹ takie jak *Czerwony Kapturek*, *Roszpunka*, *Jaś i Małgosia*, *Kopciuszek* czy *Kot w butach*. Jednocześnie uczestnicy konkursu często poszukiwali inspiracji w mniej znanych baśniach np. *Pani Zamieć* (inna wersja tytułu *Pani Zima*), *Titelatury*, *Sześciu zawsze da sobie radę*, *Gwiazdne talary*, *Kum Śmierć* czy *Król Drozdobrody*. Te utwory cieszyły się większą popularnością niż *Śpiąca królewna* i *Tomcio Paluch*, znane w różnych adaptacjach i wymieniane wśród baśni najczęściej kojarzonych z twórczością Barci Grimm.

O preferencjach w wyborze baśni możemy mówić, analizując je w poszczególnych kategoriach. W klasach I-III (wykr.3)² wybierano przede wszystkim baśnie atrakcyjne pod względem plastycznym, pełne malowniczych scen i miejsc. Stąd popularność *Czerwonego Kapturka* przedstawianego na leśnych polanach, *Roszpunki* i jej niedostępnej, wysokiej wieży, która jest dobrym tłem dla długiego warkocza, czy

¹ W ogólnym zestawieniu statystycznym uwzględnione zostały te baśnie, które kilkakrotnie występowały w przynajmniej dwóch kategoriach wiekowych.

² W każdej kategorii wiekowej do analizy wybrano tytuły, które powtarzały się przynajmniej dwa razy.

baśni *O rybaku i złotej rybce*, która inspirowała młodych ilustratorów do użycia różnorodnych technik plastycznych w celu zaprezentowania ich wizji złotej rybki, rybackiej sieci i morskich fal. Z kolei równie popularna w naszym konkursie bajka *Jaś i Małgosia*, znalazła wiele ciekawych ujęć, w tym jedno, które było sporą pokusą dla jurorów, przedstawiało bowiem dom czarownicy ozdobiony prawdziwą czekoladą i herbatnikami.

Ponieważ w tej kategorii nadesłano najwięcej prac, zrozumiałe jest to, że wybór baśni jest w niej najbardziej różnorodny. Warto wspomnieć kilka mało znanych tytułów utworów, ponieważ są one dowodem na to, że konkurs był dla wielu uczestników motywacją do wyszukiwania i czytania baśni. Są to m.in.: *Królowa pszczoł*, *Dwaj bracia*, *Boginka stawu*, *Stary troll*, *Domek w lesie*, *Trzy piórka*, *Dwanaście tańczących księżniczek*, *Ferdynand wierny i Ferdynand niewierny*, *Duch w butelce*, *Zwycięzca smoka*.

W kategorii klas IV-VI uczniowie pisali dalszy ciąg wybranej baśni. Najczęściej wybierano (wykr.4) *Królową Śnieżkę*, *Panią Zamieć*, *Kopciuszka*, *Czerwonego Kapturka* oraz najbardziej popularnych w tej kategorii *Czterech muzykantów z Bremy*. Podobnie jak w klasach I-III również w tej grupie znajduje się sporo mniej znanych utworów. Uczniowie sięgnęli do pięknych i trochę zapomnianych baśni, takich jak *Wierny Jan*, *Dziewczyzna bez rąk*, *Złoty ptak*, *Wrzecziono, czótenko i igła*, *O dzielnym krawczyku*, *Lis i gęsi*, *Kryształowa kula* czy *Jan Kostera*.

Klasy gimnazjalne miały najtrudniejsze zadanie – napisanie własnej wersji opowiadania fantasy na podstawie motywów wybranej baśni Braci Grimm. Najczęściej wybierano (wykr.5) *Czerwonego Kapturka* oraz *Jasia i Małgosię*, czyli historie, które mają miejscami nieco bardziej mroczną atmosferę niż *Kopciuszek* lub *Królowna Śnieżka*, mniej popularne w tej kategorii. Niektórzy twórcy mieli trudności z utrzymaniem konwencji fantasy, czasem ich opowiadania przyjmowały charakter bajki ludowej, a nawet horroru.

Na przykładzie prac z tych dwóch kategorii bardzo wyraźnie widać wpływy różnych lektur i filmów, popularnych w ostatnim czasie. Powtarzają się imiona bohaterów sagi Stephenie Meyer - Bella i Edward, występują też liczne zastępy wampirów i

wilkołaków; w jednym z opowiadań spotykamy króla Starka, który pojawił się tam wprost z *Gry o tron*; jest też blady ork z *Hobbita*. Literackie światy młodych twórców zamieszkują znane z przygód Wiedźmina wiwerny i hipogryfy z lasów Hogwarthu. Nie ma już w świadomości uczniów skrzatów i krasnoludków, są za to dumne krasnoludy.

Mimo pewnych widocznych wpływów opowiadania konkursowe są dobrze zaprojektowane, zawierają wiele oryginalnych pomysłów, wzbudzają prawdziwe emocje, zaskakują zwrotami akcji i nieoczekiwanym zakończeniami. W jednej z prac Kopciuszek zamiast wybierać groch z soczewicy musi przyrządzić roztwór soli w odpowiednim stężeniu. Zadanie wykonuje z łatwością, gdyż Kopciuszek jako specjalna agentka tajnego projektu pracowała po kryjomu w laboratorium. Projekt ów ma skomplikowaną nazwę BŻJKGPW, co znaczy 'będziesz żył jak król, gdy przekształcisz wzór'. Bohaterowie opowiadania *Stoliczku, nakryj się!* prowadzą ustabilizowane życie i ciekawie układają się ich kariery. Jeden z braci założył agencję ochroniarską pod nazwą „Kij samobij”, drugi posiada popularną restaurację, a trzeci dobrze prosperujący bank. Jaś i Małgosia po swoich dramatycznych przeżyciach założyli spółkę, która na zlecenie zwalcza różne straszne potwory za odpowiednią cenę. W jednej z wersji baśni *Czerwony Kapturek* tytułowa bohaterka jest pracownicą Drużyny Ogólnokrajowych Mężnych Eleganckich Kurierów. Nazwa ta jest jednak tylko oficjalną przykrywką tajnej agencji, a Czerwony Kapturek bierze udział w niebezpiecznej operacji pod kryptonimem B.A.B.C.I.A. W opowiadaniu *Sześciu zawsze da radę* król Obibok I w sposób dyktatorski rządzi swoim krajem, Republiką Powszechnego Bezładu. Szczęśliwie, dzięki odważnej postawie sześciu przyjaciół sytuacja wszystkich obywateli diametralnie się zmieniła.

Praktycznie każde opowiadanie zawiera ciekawy motyw, żartobliwą scenę lub zaskakujące rozwiązanie. Jeszcze długi czas jurorzy będą mieć w swej pamięci obraz wilka, który pragnie zaprzyjaźnić się trzema świnkami i zostaje wegetarianinem; księcia ratującego po 100 latach Śpiącą Królową, który dziwi się, że można nie lubić sushi i Justina Biebera; opuszczonego wilka z *Czerwonego Kapturka*, który wyśpiewuje do księżycy smutne operowe arie czy biednych krasnali ogrodowych biczowanych przez orków.

Czytając konkursowe opowiadania bardzo łatwo uwierzyć, że Jacob i Wilhelm Grimm, jak zdradza nam jeden z uczestników konkursu, faktycznie byli naocznymi świadkami baśniowych zdarzeń. Mieli tylko to nieszczęście, że myśliwy towarzyszący Czerwonemu Kapturkowi rzucił na nich zaklęcie zapomnienia i w efekcie bracia spisali wszystkie historie, ale nie całkiem tak, jak w rzeczywistości było. A jak było naprawdę możemy się sami przekonać, czytając na stronie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej nagrodzone opowiadania.

Beata Janik
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka